

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ทำให้ประชากรในประเทศมีประสิทธิภาพและความสามารถสูง แต่การศึกษาจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ได้พยายามปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ครูคือผู้มีหน้าที่และบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการศึกษา ครูที่มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษา

รณ แลวงศักดิ์ (2513: 14) ได้กล่าวว่า "ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์...ครูมีลักษณะอย่างไร เด็กก็จะเป็นอย่างนั้น" และ ทวีโรด เกษมศรี (2518: 1) กล่าวว่า "ครูเป็นตัวละครสำคัญที่จะเกื้อหนุนให้การศึกษาบรรลุตามเป้าหมาย ถ้าครูบกพร่องไป แม้วัวองค์ประกอบอื่น ๆ จะดีสักเพียงใดก็ตาม การจัดการศึกษาก็ล้มเหลวอย่างแน่นอน"

จากคำกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าครูเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญที่จะทำให้เป้าหมายทางการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ เพราะครูเป็นผู้อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่นักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ ถ้าครูดี มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างครบถ้วน ย่อมส่งผลให้เยาวชนของชาติเป็นพลเมืองดี เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทำให้การศึกษาเจริญก้าวหน้า

เนื่องจากในปัจจุบันนี้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก พัททกซ์ รัชพลเดช (2525: 3) กล่าวว่า "ในปัจจุบันนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าวิทยาศาสตร์มีความหมายและมีความสำคัญต่อชีวิต และความ เป็นอยู่ของเรา เป็นอันมาก ความเจริญก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ได้เป็นไปอย่างรวดเร็ว จนคนทั่ว ๆ ไปตามไม่ค่อยจะทัน" วิทยาศาสตร์ช่วยให้เราสะดวกสบายขึ้น มีความสุข ปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้อยู่ดีกินดี ความรู้และกระบวนการแสวงหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ จึงเป็นส่วนสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาชีวิต สังคม และประเทศชาติ แต่การจะใช้วิทยาศาสตร์ให้เป็นประโยชน์ในการ

พัฒนาประเทศได้นั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาประชากรให้มีประสิทธิภาพ โดยการเริ่มให้การศึกษและพัฒนาการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษา เพราะการศึกษาในระดับนี้เป็นการศึกษาในระดับกลาง คนที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

พร้อม พาณิชยศักดิ์ (2513: 8) กล่าวว่า "ผู้สำเร็จการศึกษาระดับกลางเป็นกำลังคนที่จำเป็นสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา" ครูวิทยาศาสตร์ในระดับมัธยมถึงเปรียบเสมือนผู้ที่ต้องรับภาระที่หนักและสำคัญถึง 2 ประการคือ ในเรื่องของภาระเสริมสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีความเจริญงอกงามทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ยังต้องช่วยปลูกฝังให้นักเรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่อยู่บนรากฐานของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสอนวิทยาศาสตร์ของครูวิทยาศาสตร์จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ ต้องอาศัยความตั้งใจจริง มีความรู้ และอุทิศเวลาอย่างจริงจังให้แก่นักเรียนและผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องนอกจากครูวิทยาศาสตร์ คืออาจเป็นโรงเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิทยาศาสตร์ จะต้องร่วมมือกันเพื่อให้การศึกษาศาสตร์ระดับความสำเร็จดังที่ สิบปนนท์ เกตุทัต (2517: 1) กล่าวว่า "ในโลกวิทยาศาสตร์ซึ่งเจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ยิ่งมีความจำเป็นต่องานนโยบายการศึกษาและการศึกษาศาสตร์ และเทคโนโลยีซึ่งจะต้องกลมกลืน และมีความคล่องตัวไว้วางใจต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ"

ในปัจจุบันพบว่า เรายังไม่ประสบผลสำเร็จในการสร้างเยาวชนให้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี จนสามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีไปใช้ในการพัฒนาประเทศได้ ดังที่ กำนัด มงคลกุล (2525: 2) ได้กล่าวในการอภิปรายเรื่องบทบาทของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงของชาติว่า

"ประเทศไทยกับประเทศเกาหลีใต้ได้เริ่มมีแผนพัฒนาเมื่อ พ.ศ. 2504 และ 2505 ตามลำดับ ปรากฏว่าอัตราการเพิ่มผลิตภัณฑ์ประชาชาติของไทยไม่ถึงครึ่งหนึ่งของเกาหลีใต้ เพราะเกาหลีใต้ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านองค์การกำลังคน นโยบายระดับชาติ และการสร้างบรรยากาศให้ประชาชนเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี"

จากคำกล่าวข้างบน จะเห็นว่าประเทศไทยเรายังไม่ได้ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่ได้จัดตั้งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขึ้นเพื่อปรับปรุงหลักสูตรสำหรับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งส่งเสริมวิธีสอนและการเรียนรู้อัตโนมัติขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี 2515 (ส่วท. 2517: 1-5) ซึ่งก็เป็นเวลาผ่านมาประมาณ 10 ปีแล้ว แต่ก็ยังไม่สามารถนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า การปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในการปลูกฝังเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้แก่เยาวชนของชาติ น่าจะประสบความล้มเหลว ขาดประสิทธิภาพ หรือน่าจะมีปัญหาอุปสรรคขัดข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานอย่างแน่นอน

ตามปกติการปฏิบัติงานจะบรรลุตามเป้าหมาย มีความก้าวหน้า และมีประสิทธิภาพสูง จะต้องมีการตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานเสมอ ๆ เพื่อจะได้ทราบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งจะนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง ให้การปฏิบัติงานต่อไปประสบผลสำเร็จ ในการปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ก็เช่นกัน ควรจะมีการหมั่นตรวจสอบและประเมินผลทุกระยะ เพื่อจะได้ทราบปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ จะได้หาทางแก้ไขปัญหาได้ เพราะถ้าครูวิทยาศาสตร์มีปัญหาก็จะมีผลกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานในการสร้างคนให้มีคุณภาพ และดำรงชีวิตในโลกของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาประเทศด้วย ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา" โดยคาดว่าผลที่ได้รับจากการวิจัยจะสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคที่ครูวิทยาศาสตร์ประสบอยู่ เพื่อช่วยให้ครูวิทยาศาสตร์ได้พัฒนาปรับปรุง การเรียนการสอน ตลอดจนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาลและในโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร ในด้านต่อไปนี้

1.1 การสอน

1.2 งานธุรการและบริหาร

1.3 งานปกครองนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน

2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิชาคำสัตรีที่มีประสัผลการสอนต่างกัน และมีวุฒิการศึกษาต่างกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิชาคำสัตรีระดับมัธยมศึกษา ระหว่างครูโรงเรียนรัฐบาลกับครูโรงเรียนราษฎร์

สมมุติฐานในการวิจัย

มณูญ เอี่ยมวิสัย (2518 : 86) ได้ทำการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 พบว่าวุฒิของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยส่วนรวม มีผลทำให้ความรู้สึกของครูต่อปลัสัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ในปลัสัยเรื่องความเป็นมิตรและความร่วมมือของผู้ปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา โอกาสก้าวหน้า การระบุดัวเองเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน และความรู้สึกภูมิใจและเห็นความสำคัญองงานแตกต่างกัน.

วีระชาติ แก้วโลัย (2518 : 64) ได้ทำการศึกษาองคัประกอบที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ และความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า ครูที่มีอายุราชการมากกว่า 10 ปี กับครูที่มีอายุราชการ 5-10 ปี และต่ำกว่า 5 ปี มีความรู้สึกต่อสภาพงานแตกต่างกัน

อารี สัวรรคัวาณิช (2521 : 122) ได้ทำการศึกษาเรื่องขวัญของครูประจำบาล จังหวัดลัโยทัย พบว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำบาล จังหวัดลัโยทัย ที่มีอายุราชการ และวุฒิการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน

จากรายงานการวิจัยดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน
แตกต่างกัน
2. ปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน
แตกต่างกัน
3. ปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน
รัฐบาลและในโรงเรียนราษฎร์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 การสอน
 - 1.2 งานธุรการและบริหาร
 - 1.3 งานปกครองนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน
2. ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ครูวิทยาคำลัตรีระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน
รัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีในโรงเรียนมัธยมศึกษา
ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ โดยให้ครอบคลุมโรงเรียนที่
สังกัด ประสบการณ์ในการสอน และวุฒิการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเติมคำและตรวจสอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัตรีในด้านต่าง ๆ

3 ด้าน คือ

1. การสอน
2. งานธุรการและบริหาร
3. งานปกครองและกิจกรรมนักเรียน

ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

5 ระดับ จากระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุดดังนี้

มีปัญหามากที่สุด	เทียบเท่าคะแนน 5
มีปัญหามาก	เทียบเท่าคะแนน 4
มีปัญหาปานกลาง	เทียบเท่าคะแนน 3
มีปัญหาน้อย	เทียบเท่าคะแนน 2
มีปัญหาน้อยที่สุด	เทียบเท่าคะแนน 1

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำล่ำร์ รวมทั้งแนวทางในการแก้ปัญหา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

การสร้างแบบสอบถามมีลำดับขั้นการสร้างดังนี้

2.1 สัมภาษณ์ครูวิทยาคำล่ำร์ เพื่อนำความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน ช่วยตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และความครอบคลุมของปัญหา แล้วนำไปทดลองใช้กับครูวิทยาคำล่ำร์ที่ไม่ใช่ ตัวอย่างประชากรที่แท้จริง จำนวน 10 คน เพื่อปรับปรุงข้อคำถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากรจริง

3. ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูวิทยาคำล่ำร์ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการสุ่มดังนี้

3.1 กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) จากโรงเรียนรัฐบาลทั้งหมด 106 โรงเรียน ได้จำนวน 25 โรงเรียน และจากโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 โรงเรียน ได้จำนวน 15 โรงเรียน รวม 40 โรงเรียน

3.2 กลุ่มครูวิทยาคำลัศร์จากโรงเรียนที่สุ่มได้ในหัวข้อ 3.1 โดยวิธีสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้ครูวิทยาคำลัศร์ 400 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 แบบสอบถามที่เป็นแบบตรวจคำตอบคิดค่าของคำตอบเป็นร้อยละ

4.2 แบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

4.3 เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัศร์ระหว่างครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance)

4.4 เปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัศร์ระหว่างครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน และเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำลัศร์ในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ใช้การทดสอบค่าที (t-test)

4.5 นำข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิดมาเรียงความถี่ของคะแนน และเล่นอในรูปตาราง

ข้อตกลงเบื้องต้น

ตัวอย่างประชากรตอบแบบสอบถามปัญหาการปฏิบัติงานตรงตามความเป็นจริง

ทุกประการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องให้เกิดสภาพความไม่พึงพอใจอันเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของครูวิทยาคำสั่งตรีในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

3 ด้าน คือ การสอน งานธุรการและบริหาร งานปกครองนักเรียนและกิจกรรมนักเรียน

ครูวิทยาคำสั่งตรี หมายถึง ครูผู้สอนวิชาวิทยาคำสั่งตรีในระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนรัฐบาล หมายถึง โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนราษฎร์ หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สายสามัญ

ครูวิทยาคำสั่งตรีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน หมายถึง ครูวิทยาคำสั่งตรีที่มีจำนวนปีที่สอนวิทยาคำสั่งตรีมาต่างกัน ดังนี้ สอนวิทยาคำสั่งตรีมาแล้ว 1-5 ปี, 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ครูวิทยาคำสั่งตรีที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน หมายถึง ครูวิทยาคำสั่งตรีที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำสั่งตรี และแนวทางในการปรับปรุงงานของตน
2. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนการปฏิบัติงานของครูวิทยาคำสั่งตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางในการวิจัยของผู้สนใจ เรื่องนี้จะทำการวิจัยต่อไป